

## ปัญหาผู้ลี้ภัยตามอนุสัญญาว่าด้วยสถานภาพผู้ลี้ภัย<sup>1</sup>

มนธิลา มีทอง<sup>2</sup>

จากการศึกษาปัญหาผู้ลี้ภัยตามอนุสัญญาว่าด้วยสถานภาพผู้ลี้ภัย พ.ศ. 2494 และพิธีสารว่าด้วยสถานภาพผู้ลี้ภัย พ.ศ. 2510 พบว่า ผู้ลี้ภัยเป็นปัญหาระหว่างประเทศที่สำคัญกล่าวได้ว่าเป็นปัญหาระดับโลกที่ต้องร่วมกันแก้ไขปัญหาย่างจริงจัง ซึ่งมีผลกระทบต่อประชาคมโลก กระทั่งต่อประเทศ ที่รับผู้ลี้ภัยโดยตรงประชาชนในประเทศที่ไม่เห็นด้วยและปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น หรืออาจก่อให้เกิดสถานการณ์ตึงเครียดขึ้นระหว่างประเทศได้ เช่น สามประเทศในอินโดจีน คือ ลาว กัมพูชา และเวียดนาม ได้ก่อให้เกิดปัญหาการอพยพผู้ลี้ภัยเข้ามาในประเทศไทย ของประชาชนทั้งสามประเทศดังกล่าว กลายเป็นภาระอันหนักของประเทศไทย ซึ่งเป็นประเทศที่ต้องรับผู้ลี้ภัยเหล่านี้ไว้ในประเทศ

ปัจจุบันปัญหาผู้ลี้ภัยเกิดขึ้นในหลายประเทศทั่วโลก เช่น ผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงจา หนีภัยพลัดจากประเทศเมียนมาไปยังประเทศบังกลาเทศ ผู้ลี้ภัยตะวันออกกลาง เอเชียใต้ ทวีปแอฟริกา และคาบสมุทรบอลข่านตะวันตก ผู้ลี้ภัยส่วนใหญ่มาจากประเทศซีเรีย อัฟกานิสถานและเอริเทรีย ข้ามทะเลเมดิเตอร์เรเนียนและยุโรปตะวันออกเฉียงใต้หลังไหลสู่สหภาพยุโรปตั้งแต่เดือนเมษายน 2558 การหลังไหลของผู้ลี้ภัยเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากทำให้เกิดปัญหาขึ้นมากมายทั้งประเทศที่รับผู้ลี้ภัย และตัวผู้ลี้ภัยเองอาจเข้าไม่ถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน ประชาคมโลกจึงต้องร่วมมือกันให้ความคุ้มครองด้านความปลอดภัยและให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่ผู้ลี้ภัยอย่างเร่งด่วนและทั่วถึง ผู้ลี้ภัยทุกคน ควรได้รับการปฏิบัติเหมือนกับบุคคลทั่ว ๆ ไป ผู้ลี้ภัยต้องสามารถเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานต่าง ๆ รวมถึงโอกาสในการตั้งถิ่นฐานใหม่อย่างเท่าเทียม โดยไม่คำนึงถึงศาสนา สัญชาติ หรือเชื้อชาติของผู้ลี้ภัย ตามอนุสัญญาฯ ซึ่งถือเป็นเอกสารทางกฎหมายที่สำคัญในการตัดสินว่าใครคือผู้ลี้ภัย สิทธิของผู้ลี้ภัยและหน้าที่ ของรัฐต่อผู้ลี้ภัย ครอบคลุมเฉพาะบุคคลที่เป็นผู้ลี้ภัยอันเป็นผลจากเหตุการณ์ก่อนวันที่ 1 มกราคม 1951 หรือผลมาจากเหตุการณ์ดังกล่าว และพิธีสารฯ ได้ยกเลิกข้อจำกัดทางกายภาพและระยะเวลาของอนุสัญญาฯ

ความจริงดังกล่าว ย่อมเป็นสิ่งที่สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจน กล่าวคือผู้ลี้ภัยจำนวนมากจากประเทศหนึ่งที่พักกันเข้าไปอยู่ในอีกประเทศหนึ่งนั้นย่อมจะปันตอนเสถียรภาพทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศที่รับผู้ลี้ภัยอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ ในเมื่อรัฐบาลของประเทศเจ้าของบ้านเองโดยปกติ

---

<sup>1</sup>บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง ปัญหาผู้ลี้ภัยตามอนุสัญญาว่าด้วยสถานภาพผู้ลี้ภัย โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร. มัลลิกา พินิจจันทร์ และคณะกรรมการสอบ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สลิล สิริพิทุร และรองศาสตราจารย์ ดร. ณฐ สันตาสว่าง

<sup>2</sup>นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนกลาง) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ก็รับภาระอันหนักในการเสริมสร้างความมั่นคงให้แก่ประเทศชาติและประชาชนพลเมืองของตนอย่างเต็มกำลังอยู่แล้วทั้ง ๆ ที่ต้องตกอยู่ในฐานะเช่นนั้น ประเทศที่เป็นแหล่งรับผู้ลี้ภัยดังกล่าวก็ไม่อาจปฏิเสธการแบกหน้าเข้ามาพึ่งพาอาศัยของผู้ลี้ภัยได้ แม้ตนเองจะเดือดร้อนเพียงใดก็ตาม ทั้งนี้ก็เนื่องจากเหตุผลทางมนุษยธรรมและการเมืองระหว่างประเทศ สำหรับเหตุผลทางมนุษยธรรมนั้นเป็นการมองผู้ลี้ภัยซึ่งบ้านแตกสาแหรกขาดมาในแง่ของความเมตตาสงสารและเป็นเหตุผลที่เปิดเผย ส่วนเหตุผลทางการเมืองระหว่างประเทศนั้นเป็นเหตุผลที่ไม่มีประเทศใดกล้าเปิดเผยได้

ส่งผลให้ประชาคมโลกต้องเผชิญกับความท้าทายหลายประการ ได้แก่ การจัดการผู้หนีภัยที่ล้นล้นรอบเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมายที่มีจำนวนมหาศาล การช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่ผู้อพยพลี้ภัย การต่อสู้กับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่ล้นล้นนำผู้ลี้ภัยเข้ารัฐ และการค้ามนุษย์ ปัญหาด้านความมั่นคงและชายแดนของรัฐ รัฐมีหน้าที่ตามพันธกรณีในอนุสัญญาฯ ในการให้ความคุ้มครองผู้ลี้ภัย หากแต่กลไกด้านการจัดการผู้ลี้ภัยของแต่ละรัฐนั้นไม่มีประสิทธิภาพมากพอที่จะจัดการปัญหาผู้ลี้ภัยในปัจจุบันที่เข้าขั้นวิกฤตได้ ซึ่งแต่ละรัฐทั้งที่เป็นภาคีและไม่เป็นภาคีต่างออกนโยบายและดำเนินการในเรื่องดังกล่าว โดยยึดเอาผลประโยชน์แห่งชาติของตนเป็นหลัก แสดงให้เห็นถึงความไร้ประสิทธิภาพของรัฐในการบังคับให้รัฐภาคีใช้กฎเกณฑ์และแนวปฏิบัติร่วมกัน

นอกจากนี้ปัญหาผู้ลี้ภัยยังมีผลกระทบต่อประเทศที่ให้ความช่วยเหลือ และเกิดผลกระทบโดยตรงต่อผู้ลี้ภัยเองในเรื่องปัจจัยพื้นฐานที่มนุษย์ทุกคนพึงได้รับ เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่พักอาศัย ยารักษาโรค อีกทั้งสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน เช่น การศึกษาขั้นพื้นฐาน การรักษาพยาบาล อาชีพการงาน เพราะหากไม่มีงานทำก็จะเป็นปัญหาสังคมที่ต้องรับภาระในการดูแลผู้ลี้ภัย ทั้งเสรีภาพในการเดินทางที่ผู้ลี้ภัยพึงได้รับตามสมควร ผู้ลี้ภัยหรือผู้แสวงหาที่ลี้ภัยมีจำนวนมากขึ้นทุกวันนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แต่ก็ยังไม่มีแนวทางการแก้ไขปัญหาคือเกี่ยวกับผู้ลี้ภัย แม้จะมีอนุสัญญาฯ กำหนดไว้อย่างชัดเจนแต่ในทางปฏิบัติหลายประเทศก็ยังคงละเมิด กล่าวอีกในหนึ่งก็คือไม่มีประสิทธิภาพในการบังคับใช้

เนื่องจากอนุสัญญาฯ ไม่ใช่กฎหมายที่มีผลบังคับเหมือนกฎหมายภายในของแต่ละรัฐ แต่ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศ ในทางปฏิบัติรัฐที่ให้ความช่วยเหลือผู้ลี้ภัยก็คือรัฐที่มีเขตแดนติดกัน หรือรัฐที่มีเขตแดนติดกันและมีความใกล้ชิดทางด้านภาษา ศาสนา วัฒนธรรม ซึ่งรัฐที่รับภาระในการให้ความช่วยเหลือผู้ลี้ภัยและมีเขตแดนติดกันส่วนใหญ่เป็นประเทศกำลังพัฒนา ที่รับผู้ลี้ภัยไว้ด้วยเหตุผลทางด้านมนุษยธรรม ดังนั้น ชี้ให้เห็นได้ว่าประชาคมระหว่างประเทศไม่ได้ให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง เนื่องจากประเทศต่าง ๆ มิได้มีผลประโยชน์โดยตรงในเรื่องผู้ลี้ภัย หากแต่มองว่าเป็นภาระในการที่จะต้องดูแลผู้ลี้ภัย ความจริงแม้จะปรากฏว่ามีประเทศต่าง ๆ หลายประเทศยอมรับเอาผู้ลี้ภัยเหล่านี้ไปตั้งหลักแหล่งในประเทศของตน เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส ออสเตรเลีย เยอรมนี ญี่ปุ่น ฯลฯ แต่จำนวนนั้นน้อยมากเมื่อเทียบกับจำนวนผู้ลี้ภัยในปัจจุบัน และรัฐที่ต้องรับภาระเลี้ยงดูผู้ลี้ภัยไปอีกแสนนาน คือประเทศ

กำลังพัฒนา ดังนั้น จึงต้องหันมาพิจารณาปรับปรุงนโยบายระหว่างประเทศหาทางออกร่วมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่ก่อปัญหา ประเทศที่รับภาระในการดูแลผู้ลี้ภัย และประเทศอื่น ๆ

จากการศึกษาทำให้ทราบว่าปัญหาที่ทำให้อนุสัญญาฯ และพิธีสารฯ ยังไม่ปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของกฎหมายและไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ซึ่งปัญหาที่หยิบยกขึ้นมา มีดังต่อไปนี้

ประเด็นปัญหาที่หนึ่ง ปัญหาเกี่ยวกับการตีความคำนิยาม “ผู้ลี้ภัย (Refugee)” ตามอนุสัญญาฯ ข้อ 1A (2) และพิธีสารฯ ข้อ 1 วรรค 2 และวรรค 3 มีสาระสำคัญว่า “ผู้ใดที่อยู่นอกอาณาเขตรัฐแห่งสัญชาติของตน และด้วยความหวาดกลัวซึ่งมีมูลอันจะอ้างได้ว่า จะได้รับการประหัตประหารด้วยสาเหตุทางเชื้อชาติ ศาสนา สัญชาติ สมาชิกภาพในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ไม่ว่าทางสังคมหรือทางความคิดด้านการเมือง ก็ตามในขณะเดียวกันบุคคลนี้ไม่สามารถหรือไม่สมัครใจ ที่จะรับความคุ้มครองจากรัฐแห่งสัญชาติเนื่องจากความหวาดกลัวดังกล่าว หรือนอกจากนี้ เป็นบุคคลไร้สัญชาติซึ่งอยู่นอกอาณาเขตรัฐ ที่เดิมมีถิ่นฐานพำนักประจำ แต่ไม่สมัครใจที่จะกลับไปเพื่อพำนักในรัฐดังกล่าว ด้วยเหตุผลแห่งความหวาดกลัวที่กล่าวมาข้างต้น โดยไม่มีข้อจำกัดทางภูมิศาสตร์” ผู้ลี้ภัย (Refugee) เป็นคำที่มีความหมายสำคัญเพื่อกำหนดสถานะของบุคคลที่เรียกว่าผู้ลี้ภัย ถือเป็นสิ่งที่แสดงตัวตนของผู้ลี้ภัยว่ามีสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน หากตีความไปในทางอื่น โดยอาศัยความไม่ชัดเจนของคำนิยามคำว่า ผู้ลี้ภัย (Refugee) หรือคำซึ่งไม่ได้นิยามไว้ เช่น การประหัตประหาร การสงคราม การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ จะทำให้ผู้แสวงหาที่ลี้ภัยหรือผู้ลี้ภัยไม่มีตัวตนในสังคม ถูกเอารัด เอาเปรียบ ตกเป็นเครื่องมือแสวงหาประโยชน์ของบุคคลบางกลุ่ม ไม่มีสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ไม่ได้รับการปกป้องคุ้มครอง

สำหรับประเทศไทยไม่ได้เป็นภาคีอนุสัญญาฯ จึงยังไม่มีนิยามคำว่า “ผู้ลี้ภัย” ในกฎหมายรวมถึงยังไม่มีกฎหมายการให้สถานะภาพผู้ลี้ภัย แต่ผู้ลี้ภัยหรือผู้แสวงหาที่ลี้ภัยที่เข้ามาในประเทศจะถูกเรียกว่า “ผู้หนีการสู้รบ ผู้อพยพ” แทนแม้จะยังไม่ได้บัญญัติ คำว่า “ผู้ลี้ภัย” ในกฎหมายไทย แต่ได้อนุญาตให้ UNHCR เข้ามาดำเนินการให้สถานะภาพผู้ลี้ภัย ผู้ลี้ภัยที่ไม่ได้อาศัยอยู่ในค่าย เช่น ผู้ลี้ภัยที่อาศัยอยู่ในเมือง พวกเขาจะถูกนับว่า เป็นผู้เข้าเมืองผิดกฎหมาย ส่งผลให้ขาดสิทธิในการเข้าถึงการศึกษา การทำงาน และการรักษาพยาบาล ผู้ลี้ภัยบางส่วนต้องถูกส่งเข้าห้องกักตัว กักขัง แม้พวกเขาแสดงเอกสารสถานะผู้ลี้ภัยที่ออกโดย UNHCR ต่อเจ้าหน้าที่ ซึ่งการไม่รองรับสถานะภาพผู้ลี้ภัยและผู้แสวงหาที่ลี้ภัยตามกฎหมาย เป็นข้อบกพร่องส่งผลให้เกิดความยากลำบากอย่างมาก และเกิดความเสี่ยงต่อผู้ลี้ภัย

ประเด็นปัญหาที่สอง ปัญหาการให้สถานะผู้ลี้ภัยตามอนุสัญญาฯ ข้อ 1A (2) และพิธีสารฯ ข้อ 1 วรรค 2 และวรรค 3 อนุสัญญาฯ ข้อ 1F มีสาระสำคัญว่าต้องเป็นผู้ลี้ภัยตามคำนิยามและไม่มีประวัติดำชญากรรม ตามข้อ 1F “ข้อกำหนดแห่งอนุสัญญานี้จะไม่ใช้ต่อบุคคลซึ่งมีเหตุผลหนักแน่นในอันที่จะทำให้พิจารณาได้ว่า บุคคลนั้นได้ประกอบอาชญากรรมต่อสันติภาพ อาชญากรรมสงครามหรืออาชญากรรมต่อมนุษยชาติ ตามที่บัญญัติไว้ในธรรมนูญระหว่างประเทศต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องนี้ บุคคลนั้นได้ประกอบ

อาชญากรรมร้ายแรงซึ่งมิใช่อาชญากรรมการเมืองนอกเขตรัฐที่ตนขออาศัยลี้ภัยก่อนที่รัฐนั้นจะยอมรับเข้าอาณาเขตในฐานะผู้ลี้ภัย บุคคลที่มีความผิดในการละเมิดวัตถุประสงค์และหลักการของสหประชาชาติ” เนื่องจากมีปัญหาในเรื่องขั้นตอนการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่โดยอาศัย คำนิยาม ผู้ลี้ภัย (Refugee) ตามอนุสัญญาฯ และประวัติอาชญากรรม ตามข้อ 1F อีกทั้งรัฐภาคีสร้างขั้นตอนของการให้สถานภาพผู้ลี้ภัยขึ้นมาเพื่อให้ยากแก่การได้รับการรับรองสถานภาพผู้ลี้ภัย ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของอนุสัญญาฯ โดยอาศัยการตีความเพื่อประโยชน์ของชาติตนเป็นหลัก เพราะผู้ลี้ภัยหากรับเข้ามาแล้วรัฐไม่ได้รับประโยชน์จากผู้ลี้ภัย แต่เสียประโยชน์เรื่องที่ต้องรับภาระการดูแลคนชาติอื่น หรือคนไร้สัญชาติ ซึ่งเป็นผู้แสวงหาที่ลี้ภัย

ประเด็นปัญหาที่สาม ปัญหาการไม่ให้ใช้หลักผลักดันกลับตามอนุสัญญาฯ และพิธีสารฯ ข้อ 33 “รัฐภาคีผู้ทำสัญญายจะไม่ขับไล่หรือส่งกลับ (ผลักดัน) ผู้ลี้ภัยไม่ว่าจะโดยลักษณะใด ๆ ไปยังชายแดนแห่งดินแดน ซึ่ง ณ ที่นั้นชีวิตหรือ อิสรภาพของผู้ลี้ภัยอาจได้รับการคุกคามด้วยสาเหตุทางเชื้อชาติ ศาสนา สัญชาติ สมาชิกภาพ ในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ไม่ว่าทางสังคมหรือทางความคิดด้านการเมือง

ประโยชน์อันเกิดจากบทบัญญัตินี้ มิให้ยกขึ้นกล่าวอ้างโดยผู้ลี้ภัยซึ่งมีเหตุผลควรอันถือได้ว่าเป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศที่ได้เข้าไปพำนักหรือผู้ซึ่งโดยคำพิพากษาอันถึงที่สุดถูกตัดสินว่า กระทำ ความผิดอาญาร้ายแรงอันเป็นภัยต่อประชาคมของประเทศนั้น” มีสาระสำคัญเนื่องจากการใช้วิธีการห้ามผลักดันกลับ (Non-refoulement) มีการละเมิดกฎหมายเป็นอย่างมากซึ่งอาศัยข้อยกเว้น โดยประเทศที่ผลักดัน หรือขับไล่ผู้แสวงหาที่ลี้ภัยหรือผู้ยื่นคำร้องขอสถานภาพผู้ลี้ภัยหรือผู้ลี้ภัย มักอ้างว่าเพื่อปกป้องความมั่นคงของประเทศ ทำให้ผู้แสวงหาที่ลี้ภัยหรือผู้ยื่นคำร้องขอสถานภาพผู้ลี้ภัยหรือ ผู้ลี้ภัย ต้องกลับไปสู่อันตรายต่อชีวิตหรือเสรีภาพ หรือผลักดันออกนอกดินแดนของประเทศ ทำให้บุคคลเหล่านี้ต้องเผชิญชะตากรรมอันโหดร้ายขาดน้ำขาดอาหาร ขาดการรักษาโรค ซึ่งการไม่มีประเทศใดให้ความช่วยเหลือนั้น ส่งผลกระทบต่อบุคคลเหล่านี้ต้องถูกทิ้ง ให้โดดเดี่ยว และเป็นช่องทางให้กับกลุ่มบุคคลที่แสวงหาประโยชน์จากบุคคลเหล่านี้ได้อย่างง่ายดาย เพราะพวกเขาไม่มีทางเลือกในชีวิต

จากการศึกษาปัญหาผู้ลี้ภัยตามอนุสัญญาว่าด้วยสถานภาพผู้ลี้ภัย พ.ศ. 2494 และพิธีสารว่าด้วยสถานภาพผู้ลี้ภัย พ.ศ. 2510 ผู้ศึกษาขอเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาดังต่อไปนี้ คือ

1. ปัญหาเกี่ยวกับการตีความคำนิยาม “ผู้ลี้ภัย” ตามอนุสัญญาฯ ข้อ 1A (2) และพิธีสารฯ ข้อ 1 วรรค 2 และวรรค 3 ควรแก้ไขเป็น

“ข้อ 1A (2) อยู่นอกอาณาเขตรัฐแห่งสัญชาติของตน อันเป็นผลจากเหตุการณ์ก่อน วันที่ 1 มกราคม 1951 และด้วยความหวาดกลัวซึ่งมีมูลอันจะอ้างได้ว่าจะได้รับการประหัตประหารด้วยสาเหตุทางเชื้อชาติ ศาสนา สัญชาติ สมาชิกภาพในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ไม่ว่าทางสังคมหรือทางความคิดด้านการเมืองก็ตาม ในขณะที่เดียวกันบุคคลนี้ไม่สามารถหรือไม่สมัครใจ ที่จะรับความคุ้มครองจากรัฐแห่งสัญชาติเนื่องจาก

ความหวาดกลัวดังกล่าว หรือนอกจากนี้เป็นบุคคลไร้สัญชาติซึ่งอยู่นอกอาณาเขตรัฐ ที่เดิมมีถิ่นฐานพำนักประจำแต่ไม่สมัครใจที่จะกลับไปเพื่อพำนักในรัฐดังกล่าว ด้วยเหตุผลแห่งความหวาดกลัวที่กล่าวมาข้างต้น

การประหัตประหาร หมายความว่า การกระทำโดยถูกคุกคาม การสงคราม การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ สงครามกลางเมือง การกวาดล้างชนกลุ่มน้อย การขับไล่ชนกลุ่มน้อย การกดขี่ข่มเหง การทารุณโหดร้าย การถูกทารุณกรรม การทรมาน ทำร้ายด้วยความทุกข์ทรมาน การล่วงละเมิด จำคุก กักขัง ความหวาดกลัว หรือความเจ็บปวด การลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือย่ำยีศักดิ์ศรี ซึ่งเป็นอันตรายต่อชีวิตหรือเสรีภาพของบุคคล กลุ่มบุคคล ชนกลุ่มน้อย กลุ่มชาติพันธุ์ บุคคลไร้สัญชาติ กลุ่มบุคคลไร้สัญชาติ ด้วยสาเหตุทาง เชื้อชาติ ศาสนา การเหยียดสีผิว สมาชิกภาพ ในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ไม่ว่าทางสังคมหรือทางความคิดด้านการเมือง...”

2. ปัญหาการให้สถานะผู้ลี้ภัย ตามอนุสัญญาฯ ข้อ 1A (2) และพิธีสารฯ ข้อ 1 วรรค 2 และวรรค 3 อนุสัญญาฯ ข้อ 1F ควรแก้ไขเป็น

“ข้อ 1F ข้อกำหนดแห่งอนุสัญญานี้จะไม่ใช่ต่อบุคคลซึ่งมีเหตุผลหนักแน่นในอันที่จะทำให้พิจารณาได้ว่า

(a) บุคคลนั้นได้ประกอบอาชญากรรมต่อสันติภาพ อาชญากรรมสงครามหรืออาชญากรรมต่อมนุษยชาติ ตามที่บัญญัติไว้ในกรรมสารระหว่างประเทศต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องนี้

(b) บุคคลนั้นได้ประกอบอาชญากรรมร้ายแรงซึ่งมิใช่อาชญากรรมการเมือง นอกเขตรัฐที่ตนขออาศัยลี้ภัยก่อนที่รัฐนั้นจะยอมรับเข้าอาณาเขตในฐานะผู้ลี้ภัย

(c) บุคคลที่มีความผิดในการละเมิดวัตถุประสงค์และหลักการของสหประชาชาติ...

...การให้สถานะผู้ลี้ภัยของรัฐบาลก่อนอนุสัญญาฯ ดังนี้

1. ผู้ลี้ภัยที่เข้าเมืองมาโดยมีหนังสือเดินทาง หรือเข้าเมืองมาโดยวีซ่าหรือการตรวจลงตราประเภทคนเดินทางผ่านราชอาณาจักร นักท่องเที่ยว คนอยู่ชั่วคราว ให้ผู้ลี้ภัยที่เข้าเมืองมายื่นคำร้องขอสถานะผู้ลี้ภัยได้ทันทีที่สำนักงานผู้ลี้ภัย หรือตรวจคนเข้าเมือง โดยการพิจารณาดังกล่าวใช้ระยะเวลาไม่เกิน 90 วัน

2. ผู้ลี้ภัยที่ไม่มีหนังสือเดินทาง ไม่มีวีซ่าหรือการตรวจลงตรา ไม่มีบัตรประจำตัว ไม่มีเอกสารใด ๆ หรือบุคคลไร้สัญชาติที่ไม่มีเอกสารในการแสดงตัวตน บุคคลที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย หรือบุคคลที่มีบัตรประจำตัวหรือเอกสารแต่ไม่ปฏิบัติตามที่กฎหมายของรัฐกำหนด ให้ผู้ลี้ภัยที่เข้าเมืองมายื่นคำร้องขอสถานะผู้ลี้ภัยได้ทันทีที่สำนักงานผู้ลี้ภัย หรือตรวจคนเข้าเมือง รัฐบาลก็ต้องดำเนินการตรวจสอบ สอบสวนหาข้อเท็จจริง หรือพยานหลักฐาน เพื่อหาความจริงว่าบุคคลที่ยื่นคำร้องดังกล่าวเป็นผู้ลี้ภัยจริงหรือไม่เมื่อได้ความจริงแล้ว ให้ดำเนินการออกหนังสือเดินทาง วีซ่าหรือการตรวจลงตราบัตรประจำตัว หรือเอกสารแสดงตัวตน โดยการพิจารณาดังกล่าวใช้ระยะเวลาไม่เกิน 180 วัน...”

### 3. ปัญหาการไม่ให้ใช้หลักผลักดันกลับ ตามอนุสัญญาฯ ข้อ 33 ควรแก้ไขเป็น

“ข้อ 33 รัฐภาคีผู้ทำสัญญายจะไม่ ขับไล่หรือส่งกลับ (ผลักดัน) ผู้ลี้ภัยไม่ว่าจะโดยลักษณะใด ๆ ไปยังชายเขตแห่งดินแดน ซึ่ง ณ ที่นั่นชีวิตหรือ อิศราภาพของผู้ลี้ภัยอาจได้รับการคุกคามด้วยสาเหตุทางเชื้อชาติ ศาสนา สัญชาติ สมาชิกภาพ ในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ไม่ว่าทางสังคมหรือทางความคิดด้านการเมือง

ประโยชน์อันเกิดจากบทบัญญัตินี้ มิให้ยกขึ้นกล่าวอ้างโดยผู้ลี้ภัยซึ่งมีเหตุผลสมควรอันถือได้ว่าเป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศที่ได้เข้าไปพำนักหรือผู้ซึ่งโดยคำพิพากษาอันถึงที่สุดถูกตัดสินว่า กระทำ ความผิดอาหาร้ายแรงอันเป็นภัยต่อประชาคมของประเทศนั้น...

...รัฐภาคีแห่งอนุสัญญาฯ กระทำการโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ทำต่อผู้ลี้ภัยโดย ผิดกฎหมายขับไล่หรือส่งกลับ ผลักดันออกนอกชายเขตแห่งดินแดน ณ ที่นั่นชีวิตหรือ อิศราภาพของผู้ลี้ภัย อาจได้รับการคุกคามตามความในวรรคแรก หรือตามข้อ 1 รัฐภาคีแห่งอนุสัญญาฯ ทำละเมิด ต้องชดใช้ ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงินเพื่อการนั้น...”

### เอกสารอ้างอิง

โกศล โสภาคย์วิจิตร. **สิทธิผู้ลี้ภัย ตอนที่ 2**. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท., 2560.

วรรณภา สิริศิริ. “วิกฤตการณ์ผู้ลี้ภัยในยุโรป : ความท้าทายต่อกฎหมายระหว่างประเทศและบูรณาการของสหภาพยุโรป.” วารสารนิติสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 9, 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2559): 42.

สมพงศ์ ชูมาก และ อรณี นวลสุวรรณ. **ปัญหาผู้ลี้ภัยอินโดจีน ทำติและการปฏิบัติของประเทศต่าง ๆ และองค์การระหว่างประเทศ**. กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัย ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

อาภรณ์ พุ่มนิคม. **ไทยกับผู้ลี้ภัยอินโดจีน**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันเอเชีย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.  
อินโดจีนของฝรั่งเศส [Online]. Available URL: <https://th.wikipedia.org/wiki/อินโดจีนของฝรั่งเศส>, 2018 (December, 29).

UNHCR The UN Refugee Agency. **ผู้ลี้ภัยคือใคร** [Online]. Available URL: [https://www.unhcr.or.th/refugee/about\\_refugee-old](https://www.unhcr.or.th/refugee/about_refugee-old), 2018 (October, 7).